

Poznań, 6 stycznia 2024

prof. dr hab. Ewa Murawska
Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego
w Poznaniu

Ocena pracy doktorskiej Pani mgr Natalii Jarząbek

Praca doktorska Pani mgr Natalii Jarząbek zatytułowana ***Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku*** składa się z dzieła artystycznego/rozprawy doktorskiej zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu rozprawy doktorskiej, stanowiących łącznie rozprawę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne/rozprawa doktorska obejmuje prezentację następujących utworów:

1. Natalia Jarząbek – *Infinity* (2023)
2. Pablo Martinez Teutli – *Promise of Wind* (2020)
3. Paweł Siek – *Cathédrale Électronique* (2020)
4. Adam Porębski (Polska) – *FluteDiving* (2020)
5. Jailton De Oliveira – *Floating Landscapes* (2020)
6. Leszek Hefi Wiśniewski – *Blues for N.* (2020)
7. Natalia Jarząbek – *Windspire* (2020)
8. Marcel Chyrzyński – *Haiku no. 3 for flute solo* (2018)
9. Ilio Voltane (Włochy) - *La Musica delle forme* (2018)
10. Zoran Novačić – *Fish in an Aquarium* (2017)
11. Ian Clarke – *The Great Train Race* (1993)
12. Robert Dick – *Flames must not encircle sides* (1980)
13. Istvan Matuz – *Studium 1/974* (1974) (fragment w transkrypcji na główkę glissando)
- 14.

Nagrania zostały zrealizowane w dniach: 13.07.2020 w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha, 15.04.2023 w Sali Koncertowej Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Władysława Żeleńskiego w Krakowie. Nagrania utworów numery 4-7 oraz 9-10, zostały

zrealizowane w ramach Programu Stypendialnego Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Kultura w sieci 2020. Wykonawcy: Natalia Jarząbek – flet, Dominika Grzybacz – fortepian (w utworach nr 7-10), Dominika Peszko – fortepian (w utworze nr 2) oraz Paweł Siek – fortepian (w utworze nr 3). Realizator dźwięku: Pan Paweł Łyżwa.

Program artystyczny wybrany do prezentacji przez Panią mgr Natalię Jarząbek jest niezwykle ambitny i zróżnicowany, tak pod kątem formy, jak i instrumentarium oraz geografii pochodzenia jego twórców (z 8 krajów).

Doktorantka jest bez wątpienia bardzo dobrą instrumentalistką. W dziele artystycznym wykazała się naturalną swobodą w kreowaniu narracji muzycznej, doskonale odnajdując się zarówno w kręgu współczesnych technik wykonawczych, jak i realizując frazy o zabarwieniu „klasycznym”. Doktorantka dysponuje bardzo dobrze osadzonym dźwiękiem, w każdym z rejestrów, a także o sporym i elastycznym ambitusie brzmieniowym, posiada klarowną artykulację oraz bardzo dobrze ugruntowany warsztat; umiejętnie różnicuje warstwę dynamiczną prezentowanych utworów oraz dysponuje szeroką paletą odcieni. Logicznie prowadzi frazę muzyczną i umiejętnie buduje centra – emocjonalne, dynamiczne i harmoniczne, w prezentowanych dziełach. W każdym z utworów Pani mgr N. Jarząbek zaprezentowała osobliwą wizję interpretacji muzycznej, i z przekonaniem oraz bardzo dobrym efektem przekroczyła sferę odtwórcy i stała się inspirującym *twórcą* wizji artystycznej. Technikę oddechu permanentnego opanowała w sposób bardzo dobry i z powodzeniem stosuje ją w prezentowanych utworach. Na uwagę zasługuje także czujna gra pozostałych wykonawców, a także czytelne zrozumienie artystyczne między instrumentalistami.

Opis rozprawy doktorskiej jest przygotowany na bardzo wysokim poziomie merytorycznym, graficznym i stylistycznym, a konspekt pracy przedstawia się następująco:

Rozdział 1.

Historia techniki oddechu permanentnego w grze na flecie poprzecznym

Rozdział 2.

Metodologie oddychania permanentnego dla flecistów

Rozdział 3.

Oddech permanentny – zastosowania

Rozdział 4.

Oddech permanentny jako środek wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku

Rozdział 5.

Projekt *Infinity* – oddech permanentny

Całość treści uzupełniają: Oświadczenie promotora pracy doktorskiej, Wstęp, Zakończenie, O kompozytorach, Podziękowania, Bibliografia, Spis przykładów nutowych, Źródła ilustracji, Przypisy.

Dysertacja Pani mgr Natalii Jarząbek w pełni odpowiada tematowi doktoratu, stylistyka pracy spełnia, bez zarzutu, wymogi stawiane piśmiennictwu naukowemu. Ułożenie struktury pracy jest logiczne, a kolejne segmenty spójnie ze sobą korespondują. Przykłady muzyczne oraz ryciny użyte zostały z zachowaniem należytej staranności, podobnie jak odnośniki, odsyłacze i wskazanie materiałów źródłowych.

Pierwszy rozdział rozprawy prezentuje, w sposób zwięzły, historię stosowania techniki oddechu permanentnego w grze na flecie – autorsko opracowaną i opublikowaną w rozszerzonej wersji jako rozdział podręcznika zatytułowanego *Infinity. Oddech permanentny* Natalii Jarząbek i Barbary Świątek-Żelaznej (wyd. Jarmuła Music, PSMK, Kraków 2020). Doktorantka wprowadza Czytelnika w zagadnienie stosowania techniki oddechu permanentnego w grze na innych instrumentach, takich jak obój, czy saksofon, a także w różnych stylach muzyki (klasycznej i jazzowej), stwarzając, dzięki tym rozważaniom, naturalną płaszczyznę do podania informacji o początkach stosowania w/w techniki w muzyce fletowej – zarówno w kontekście wykonawczym jak i dedykowanej literaturze muzycznej. Nie jest to zadanie proste, ponieważ – jak sama Doktorantka podaje: „[...] niezwykle trudno jest zidentyfikować pierwszy utwór napisany na flet z intencją zastosowania techniki oddechu permanentnego”. Rozdział ten przynosi także wiele cennych informacji na temat flecistów eksploatujących technikę oddechu permanentnego (m.in. Roberta Dicka), stawiając ich, zresztą słusznie, w roli pionierów i popularyzatorów stosowania omawianej techniki wśród szerszego grona wykonawców.

Drugi rozdział opisuje metodologię oddychania permanentnego dla flecistów i wpływ stosowania tej techniki na wykonawstwo fletowe – na podstawie prowadzonych przez Autorkę badań i dydaktyki wśród flecistów. Doktorantka w sposób profesjonalny podaje odpowiedzi na następujące pytania: na czym polega oddychanie permanentne? Dlaczego oddech permanentny jest tak rzadko stosowany w grze na współczesnym flecie poprzecznym? Rozważania w temacie uzupełnia wskazaniem metod nauki techniki oddechu permanentnego w grze na flecie poprzecznym, bazując na dwóch dostępnych na rynku kompleksowych podręcznikach do nauki omawianej techniki. Godzi się zauważyć, iż jeden z nich (*Infinity* [...]) jest autorstwa Doktorantki (oraz prof. Barbary Świątek-Żelaznej), drugi – Roberta Dicka. Niezwykle cenną wartością rozdziału drugiego jest podjęcie próby porównania obu publikacji – poszukiwania

w tym kontekście niosą ze sobą ogromną wiedzę i naukę. Doktorantka uzupełnia rozważania naukowe o własne spostrzeżenia – w oparciu o wnioski i analizy płynące ze swojej pracy dydaktycznej. Swoje autorskie refleksje Pani mgr N. Jarząbek uzupełnia wypowiedziami wykonawców, którzy zmierzali się z zagadnieniem stosowania oddechu permanentnego w swojej codziennej pracy, m.in. studentami, czy kompozytorami. Segment ten przybliża również, w sposób komplementarny, genezę i zastosowanie główki fletowej glissando headjoint. Całość zgromadzonego materiału w rozdziale drugim stworzyła wyjątkowo dobrze skomponowaną i wypełnioną merytorycznie cenną przestrzeń dla omawianego zagadnienia.

W trzecim rozdziale pracy omówione zostały możliwości zastosowania techniki oddychania permanentnego w utworach fletowych, w kontekście epoki baroku, klasycyzmu, romantyzmu i impresjonizmu, a także w transkrypcjach utworów na inne instrumenty, jako elementu wspomagającego osiągnięcie jak najlepszych efektów wykonawczych.

W rozdziale czwartym, który stanowi kwintesencję pracy, centrum uwagi skupione zostało na wskazaniu roli oddechu permanentnego jako środka wyrazu w utworach fletowych XX i XXI wieku. Doktorantka podaje w tym segmencie szereg przykładów z literatury muzycznej, dla których kluczowe jest stosowanie omawianej techniki wskazując szczególnie na jej wyrazotwórcze znaczenie w utworach. Fragment ten przedstawia jednocześnie bliżej dzieła wybrane do prezentacji artystycznej. Rozważania własne Doktorantki uzupełnione zostały o wypowiedzi kompozytorów.

Rozdział piąty stanowi podsumowanie projektu *Infinity. Oddech permanentny* i jednocześnie jest zwieńczeniem opisu pracy doktorskiej. Segment ten przybliża genezę myśli twórczej stojącej u podstaw najpierw zdefiniowania, a następnie zaprojektowania, przeprowadzenia, aż do upublicznienia, idei potrzeby promowania techniki oddechu permanentnego przez Doktorantkę, która – jak wynika z opisu (str. 81), zaprzętała Jej myśli twórcze od wielu już lat.

Kompleksowo ujęty materiał merytoryczny w opisie dzieła artystycznego daje rozległy obraz poruszonego obszaru badawczego i potwierdza zarówno solidny potencjał badawczy Doktorantki, jak również Jej umiejętność do logicznego formułowania toku narracji wypowiedzi. Wynikająca z treści opisu wiedza Pani mgr Natalii Jarząbek dowodzi bez wątpienia o Jej gruntownym przygotowaniu się do prezentowanego tematu, mającego źródło w połączeniu wiedzy i inteligencji z pasją do prezentowanej tematyki.

Nie można również pominąć podkreślenia wielkiej wartości, jaką niesie współpraca Doktorantki i Jej Promotorki, Pani prof. dr h.c. Barbary Świątek-Żelaznej, m.in. w ramach procesu twórczego podręcznika *Infinity. Oddech permanentny*, który ukazał się w wersji

polsko, a następnie – angielskojęzycznej. Publikacja ta, nagrodzona m.in. pierwszą nagrodą na organizowanym przez National Flute Association konkursie *Newly Published Music Competition* w kategorii „pedagogical work” (2022), z pewnością stanowi niezwykle wartościowy materiał bazowy do nauki techniki oddechu permanentnego, a także piękny przykład udanej współpracy na linii mistrz – uczeń.

Konkluzja:

Praca doktorska Pani mgr Natalii Jarząbek stanowi ważny element służący popularyzacji techniki oddechu permanentnego. Rozprawa doktorska jest potwierdzeniem niezaprzeczalnych umiejętności instrumentalnych Doktorantki, natomiast opis rozprawy doktorskiej pozytywnie świadczy o Jej kompetencjach w zakresie budowania i konstruowania badań naukowych. Celem pracy, jak podaje Autorka (s. 88), było omówienie walorów oddychania permanentnego ze szczególnym uwzględnieniem jego roli, jako środka wykonawczego. Doktorantka wywiązała się z tego zadania bez zarzutu, w sposób profesjonalny i wyczerpujący. Należy także podkreślić, iż Doktorantka jest autorką dwóch z prezentowanych utworów wchodzących w skład dzieła artystycznego (pt.: *Infinity* oraz *Windspire*), co stanowi, bezsprzecznie, istotny wkład w prezentowaną przez Nią dziedzinę artystyczną. Do powstania części z prezentowanych utworów Doktorantka stała się także inspiracją (m.in. *Blues for N.* Leszka Hifi Wiśniowskiego). To, z kolei, pozytywnie świadczy o tym, iż podjęte przez Doktorantkę działania mają już swój pozytywny rezonans w środowisku.

Niniejszym stwierdzam, iż Doktorantka wykazała się właściwą wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, spełniając tym samym wymagania art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku.

Stawiam wniosek o przyjęcie rozprawy doktorskiej Pani mgr Natalii Jarząbek.

prof. dr hab. Ewa Murawska